

Barnkonventionen – landstingets hantering

ÖG 5 – 08

Bakgrund

Landstingets revisorer har beslutat genomföra ett antal översiktliga granskningar inom olika delar av landstingets verksamhet. De översiktliga granskningarna kan vara av olika slag med avseende på syfte och metod. En översiktlig granskning kan ge en bild av en verksamhet eller ett område, och fungera som underlag för en fördjupad granskning. En översiktlig granskning kan också vara ett led i en uppföljning av en tidigare gjord granskning och ett sätt att dokumentera arbetet.

Landstingets revisorer har givit revisionskontoret i uppdrag att kartlägga vilka beslut och åtgärder i övrigt landstinget vidtagit för att leva upp till FN:s konvention om barnens rättigheter (barnkonventionen)

FN:s barnkonvention består av 54 olika artiklar som avser att stärka barnets roll, såväl i familjen som i samhället och är ett verktyg för att skapa ett samhälle som i all delar utgår från ett tydligt barnperspektiv.

På det nationella planet finns ”Strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige”. Här framhålls att barnperspektivet ska utvecklas så att barnet bästa verkligt sättets i centrum. En särskild barnombudsman har också inrättats för att bevaka frågorna.

Resultat av granskningen

I landstingets årsredovisning samt i landstingets dokument ”Helårsrapport och bokslut 2007” finns ett kapitel benämnt ”uppföljning av prioriterade åtgärdsområden”. Under rubriken ”Fokus på folkhälsa och hälsofrämjande hälso-och sjukvård” nämns flera områden med beröring på barnkonventionen. Här finns projekten ”Den sårbara familjen”, ”De glömda barnen”, ”Familjevåld – mäns våld mot kvinnor” och handlingsplan för att förebygga övervikt och fetma hos barn och unga.

I kapitlet finns också rubriken ”FN:s konvention om barnets rättigheter” där det framgår att en handlingsplan för landstingets arbete med barnkonventionen håller på att utarbetas. Handlingsplanen ska lyfta fram barnkonventionens intentioner genom att belysa behovet av utbildning och stärka barnkompetensen i hälso- och sjukvården. Handlingsplanen ska också belysa behovet av barnperspektiv i beslutsprocess samt uppföljning, utvärdering

och återrapportering. Handlingsplanen kommer att ingå i arbetet med planeringsförutsättningarna för landstingsplanen 2009-2012.

I planeringsförutsättningarna i landstingsplanen för 2008-2011, som fullmäktige tog vid novembermötet 2007, ingår barnkonventionen under kapitlet "Nationella lagar och riktlinjer". I stycket konstateras följande: "Staten har det övergripande ansvaret för att barnkonventionens principer införlivas i lagstiftningen. Landstingets uppgift är att se till att barnkonventionens principer och krav förverkligas i praktiken".

Under novembermötet 2007 fick också hela landstingsfullmäktige en utbildning i barnkonventionen av Barnombudsmannen.

Landstingets utvecklingsstab och dess enhet "folkhälsa och samhällsmedicin" har fått uppdraget att utveckla ovan nämnda handlingsplan för barnkonventionen anpassad till landstingets verksamheter. Folkhälso- och tandvårdsutskottet är politisk referensgrupp för arbetet och under våren 2008 har tjänstemän från utvecklingsstaben avrapporterat för utskottet hur arbetet med handlingsplanen fortskrider. Arbetet med handlingsplanen har fortsatt under hösten 2008 och en plan är nu framtagen för beslut i landstingsfullmäktige i juni.

Landstingets arbete med familjecentraler och det under inledningen av 2009 uppstartade "Barnahuset" har också koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter.

Revisorernas iakttagelser:

Revisorerna konstaterar att flera av de områden landstinget arbetar med har beröring med barnkonventionen, inte bara det som uttryckligen redovisas under beteckningen "FN:s konvention om barns rättigheter". Revisorerna noterar också att den planerade handlingsplanen, om än med viss tidsförskjutning, kommer att läggas fram för beslut i landstingsfullmäktige under våren 2009.

Anders Marmon
Certifierad kommunal revisor

Bilaga 1: Urval av de artiklar som ingår i FN:s barnkonvention

Bilaga 2: Utdrag ur landstingets handlingsplan för barnkonventionen

Bilaga 1

Nedan redovisas ett urval av de artiklar som ingår i FN:s konvention om barnets rättigheter som kan bedömas ha störst betydelse för landstingets verksamhetsområde.

Artikel 19

Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 23

Varje barn fysiskt psykiskt handikapp har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör dess aktiv deltagande i samhället.

Artikel 24

Barnet har rätt till hälso- och sjukvård. Alla länder ska arbeta för att minska spädbarnsdödligheten och bekämpa sjukdomar och undernäring och avskaffa traditionella hälsofarliga sedvänjor. Gravida och nyblivna mammor har rätt till hälsovård.

Artikel 33

Barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika.

Artikel 34

Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Bilaga 2:**Handlingsplanen skall:**

- belysa utbildningsbehov till politiker och tjänstemän
- inventera behovet av kunskap
- stärka barnkompetensen i hälso- och sjukvården
- utveckla barnperspektivet i beslutsprocessen
- uppföljning och samt återrapportering

Barnchecklistan, följande frågor ingår:

Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?

Innebär beslutet att barns och ungdomars, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter beaktas?

Innebär beslutet att barns och ungdomars rätt till och god utveckling beaktas?

Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttryck sin mening?

Har särskild hänsyn tagits till fysiskt och psykiskt funktionshindrade barns och ungdomars behov?